

Bakonyi István

Rajzolt távlatok

(László Zsolt kötetéről)

Egyfajta „négykezes” verseskötet, a két testvérműzsa találkozása. Hiszen László Zsolt versei mellett ott látjuk Revák István rajzait is. (Volt már előzmény, hiszen annak idején a 63. c. antológia megteremtésében is dolgoztak együtt, Németh J. Attilával és Heiter Tamással kiegészülve.)

A festő és grafikus jelenléte itt jóval több, mint amit általában megszoktunk a verseskötetek illusztrációinál, már ha egyáltalán van ilyen. Revák erőteljesen értelmezi, a maga módján újrakölti a szövegeket, ezzel jelentős többletet adván az olvasó és néző számára. Tevékenysége hasonlatos a jó versmegzenésítő munkájához. Az olyanéhoz, aki ugyanakkor nem tolokodik a vers elé, hanem szolgálja azt. A költő közérzete rokonságot mutat a grafikuséval. Mindketten a távlatokat keresik, még ha olykor nehéz is rálelni azokra... Mert éppen a László Zsolt-i közérzet fájdalmas tapasztalatokból, kemény élettényekből „táplálkozik”. Igen, a versek jó része a rossz közérzet tükre. Most is fölfedezhetjük a számára olyan meghatározó Takács Imre-i hagyomány továbbélését, a hajdani kortárs markáns vonásait, hangjának, stílusának érdességét, drámaiságát. Takács halála után másfél évtizeddel László Zsolt tulajdonképpen továbbírja azt, ami változatlanul érvényes és igaz. Hú hozzá, ám egyértelmű, hogy a saját útját járja. A megváltozott élet és sors kívánalmainak megfelelően.

Magán- és közéleti válságok, útkeresések, fájdalmak és remények lenyomatainak szép kötete a *Rajzolt távlatok*. Az ugyancsak markáns és erőteljes, helyenként a zűrzavart pontosan tükröző grafikák szinkronban vannak a lírai anyaggal. Néhol a groteszk eszközeivel, a mély gondolatisággal, a mesterségbeli felkészültséggel. A világ széttöredezettsége, az értékpusztulás és az emberi kapcsolatok szétzúzódásának természetrajza ez így, együtt. Azt sugallja a költő, hogy csak a legintimebb emberi viszonyok jelenthetnek menedéket, nyugalmat. Persze tudjuk, hogy ebben nem sok újdonság van, hiszen az irodalom és a más művészeti ágak képviselői oly sokszor közöltek már hasonlót a különböző időkben és helyeken. Ám az „itt és most” ezúttal is különös ízt ad mindezen közléseknek. És közben: „Gyűlnek az ereklyék / Vegyül a sok vacak / mint a csöndbe tekert / fájva tartó csavar / Gyűlnek az ereklyék / Körém gyülekeznek / sorban a halottak”. – S ebben a világban az Isten is elárvult, s fáj neki a világ sok baja, keserve. Miközben világunk a rászakadt szabadsággal sem tud mit kezdeni igazán, ahogy sugallja ezt A *hold árnyékában* c. vers.

A formai gazdagság is jellemzi ezt a versvilágot. A hosszú szabadversek mellett szép számmal akadnak miniatűrök is ebben a kötetben. Mindkét formában számos remeklést

találunk. A rövidек között pl. ilyeneket: „Egyszerre kell minden / Nem bújtat a repkény / mint tűzfalra tapadt / reszkető madarat – / Páncélod kívül heg / Már befelé vérzel...” (*Sebezhetetlen...*) Van ebben némi önvizsgálat, önismeret, öngyötrés, a belső világ föltárása. Küzd a világgal, de önmagával is. Másutt azt is igazolja, hogy lehet ma is érvényessége a közéleti hangnak, mégha sokan cáfolják is ezt. A közélet zavarai, a társadalom megoldatlan problémái, a magyarság szorított helyzete – ezek mind-mind élményforrások az ilyen poéta számára. Helykeresése keserű ízekkel teljes, identitás-tudata elgondolkodtató. Közben szépséges vallomásokkal gazdagítja olvasói élményünket, pl. az ... *annak lenni...* tanúsága szerint: „...Félek mert nem vallhatok.../ Istenem csak Te tudod / hogy csak magam és még / mindig honfoglaló / nomád magyar vagyok”. És küzd a „modernizált tahók” hazug és álságos világával, bár tudja, hogy ezek az erők régen is működtek, és ácsolták a fordított vagy éppen nem fordított kereszteteket. Mindeközben a tisztaság utáni vágy végig ott munkál a mélyben. S talán az *Újévi hírnök* jelképezte erők is eljönnek egyszer – sugallja, és megfogalmazza az „úgy szeretnék szeretni”-féle vágyat.

Nem idegen tőle a klasszikusnak mondható táj- és közérzetvers világa sem, a *Fekete-fehér tél* erre példa. Benne vannak az ősi jelképek, a párhuzamok, és benne van a személyesség hitele. A tél vizuális megjelenítése itt is a közérzet pontos rajzához járul hozzá. Szemléletes befejezése: „... Fekete varjakat / küld az ég a földre / Távolodó magad / után nézel és nem / hiszed hogy az Te vagy...” És vannak szépséges vallomásai, imádságai. „Engedj újra szépet / álmodni Istenem / mert nem kell a holnap / mert megnyomorít a ma / imádsággal már nem / építhetek falat / Hadd legyen megint a / benned túlhordott magzat” (*A teremtés utolsó napja után*). Az is jellemzi, hogy számára a regionalitás és az egyetemesség egymást erősíti, hiszen a város, ahol él, nélkülözhetetlen közeg a számára, mint ahogy ez látható az *Öreghegyi sétában*, s mellette ott az ideillő Revák-grafika: a Donát-kápolna Krisztus-keresztjével. És jellemző a vers utolsó három sora: „A pléh-krisztus arcába nézek / Megérkeztem én is / és tarkómra legyint az öröklét...” Íme, így lehet újszerűen írni a sokat hangoztatott élményről.

A már említett Takács Imre-örökség legmarkánsabb megnyilvánulásai a *Most* és a *Most (II.)* c. versek. Eszünkbe juttat olyan sorokat a költőelődötől, mint pl. „egy Bibliát hamisít ezer anti-krisztus”, vagy éppen az, hogy „mit csináltak, lélek hentesei?”. S közben László Zsolt „itt és most”-ja hasonló drámai erővel hat ránk. A szöveg korlátlanul árad, érzékletes képi világa sodró erejű. Itt bizony nem fecseg a felszín, és nem hallgat a mély... A második vers drámai befejezését idézem: „...Évtizedek után sem változik a lényeg, / A sors valamiből megint kihagy – Most a felejtés is tudás / Az égen / galaktikus szelek labdázna a holddal”. A valóság szürrealitásával számol a költő, s miközben kimondja a bajt, némileg fel is oldja azt. Hasonlóképpen emelkedett a *Távlatok* üzenete. Több rétegű költemény ez, benne az apa-fió viszony, egyfajta újkori intelmekkel, hazáról, tisztességről, tisztaságról, a fertő elleni cselekvésről. Arról, hogy az embernek kutya kötelessége védeni és őrizni az értékeket Egyfajta „szellemi migráció” ellen szól, igen hatásosan és szenvedélyesen. „...Fiam, ha látsz / Vezesd tovább világtalan Apádat –“.

Súlyos, érvényes, kemény líra ez. Érdemes rá figyelni.

(*Vörösmarty Társaság, 2014*)